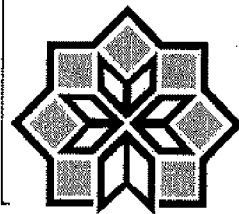

آموزه مهديت در زيارت عاشورا

حجت الاسلام سيد منذر حكيم

چکیده

در این زیارت با زمینه‌های توصیف شده از تولا و تبراء، سلام و لعن، سلیم و حُرب، و درخواست ثبات و پایداری در احقاق حق، ابراز نفرت و انزجار از پایه گذاران ستم و مباشران قتل امام حسین علیه السلام و پیروان آنان در طول تاریخ، می‌توان مهدی‌یاوران تمام عیار و آگاه و در حال آماده باش.

در این مقاله کوتاه پیوندها و زیارت عاشورا و آموزه مهدویت بررسی می‌شود، لذا باید به سه مطلب کلیدی توجه شود:

الف) عاشورای حسینی؛

ب) زیارت عاشورا؛

ج) جایگاه آموزه مهدویت در متن زیارت عاشورا.

الف) ویژگی‌های عاشورای حسینی نماد تمام‌عیار اسلام ناب محمدی

۱. اوج خداخواهی و خداگرایی و خدامداری را در عاشورای حسینی می‌بینیم؛

۲. عاشورای حسینی را سمبل اسلام ناب محمدی و در تقابل با جاهلیت اموی و

اسلام تحریف‌شده می‌بینیم؛

۳. نماد کامل عزت و ایثار و فداکاری برای رهایی از اسارت‌های مادی و دنیوی

انسان.

۴. بیان‌کننده روش صحیح تعامل با جاذبه‌های زندگی دنیوی هنگام تراحم دین

و دنیای انسان؛

۵. عاشورای حسینی تابلوی زرین جلوه‌های بسیار نغز مکارم اخلاق محمدی و تجلی عینی معنویت و غلبه ارزش‌گرایی بر تمام جاذبه‌های مادی؛
۶. عاشورای حسینی بزرگ‌ترین و مؤثرترین تجربه عملی موفق در نشان دادن موفقیت تز «پیروزی خون بر شمشیر» و تحکیم صحیح سنت‌های الهی در جهت اجزا فرهنگ عدالت مدار الهی در عمق وجدان‌های جوامع بشری؛
۷. عاشورای حسینی آغاز حرکت جدید امت اسلامی به سوی جامعه عدل‌مدار الهی و احیاگر اراده آهنین یک امت زنده در پیچ و خم تحریف‌های پیچیده شیطنی و ماسک‌های مزورانه دین نما و دین زدا؛
۸. عاشورای حسینی سمبل تمام‌عیار تولا و تبرا (دشمن شناسی و دشمن ستیزی)؛
۹. عاشورای حسینی نشان دهنده چگونه آمیختن عشق و شجاعت با مظلومیت و حق‌طلبی پیروزمندانه در عمق هستی؛
۱۰. عاشورای حسینی حلقه وصل دو محمد در تاریخ: محمد خاتم انبیاء و محمد خاتم اوصیاء، محمد پایه‌گذار آغازگر دین حق، و محمد تحقق دهنده و گسترش دهنده حاکمیت دین حق.

ب) ویژگی‌های منحصر به فرد زیارت عاشورا و کلید واژه‌های آن

۱. برای زیارت امام حسین علیه السلام در روز عاشورا و در کربلای معلّا ثواب دو هزار حج و دو هزار عمره و دو هزار غزوه (شُرکت در دو هزار جنگ در راه خدا) آن هم همراه با رسول‌الله در تمام این حج‌ها و عمره‌ها و جهادها، و همراه با امامان معصوم مطرح می‌باشد. گویا برای هیچ زیارتی چنین ثوابی منظور نشده است.
- در صورتی که این زیارت از راه دور انجام گیرد ثواب آن کمتر از هزار حج و هزار عمره و هزار غزوه با رسول خدا نخواهد بود.
- ثواب تحمّل مصیبت تمام انبیا و اوصیا و صدیقان و شهدا تا روز قیامت را به او می‌دهند. و زیارت کننده امام حسین علیه السلام را (با زیارت ویژه)، همراه شهدای کربلا قرار می‌دهند، و ثواب زیارت انبیا و تمام زائران امام حسین علیه السلام را برای او در نظر می‌گیرند.
- حال این سؤال پیش می‌آید که چرا این همه ثواب برای این زیارت در نظر گرفته‌اند؟

۲. محور اصلی زیارت عاشورا مهم‌ترین محور در اسلام ناب است. حبّ و بغض، تولا و تبرّاء (دوستی و دشمنی)، خمیر مایه تمام رفتارهای انسان‌ها در طول مسیر زندگی، و روح متحرک و مؤثر در وجود انسان‌های کامل می‌باشد.

این تولا و تبرّاء در قالب لعن و سلام، رخ نموده، و خط مشی واقعی یک انسان مسلمان ناب را در وجود او پایه گذاری کرده و او را در مسیر اسلام ناب می‌برد.

۳. تکرار فراوان لعن و سلام و واژه‌های هم‌خانواده با این دو مفهوم معنایی خاص و رنگی ویژه به این زیارت می‌دهد.

۴. واژه «لعن» در متن زیارت ۲۲ مرتبه و واژه برائت نه مرتبه از قاتلان و پیروان و پایه‌گذاران ستم بر اهل بیت علیهم‌السلام مطرح شده است.

۵. صد بار «لعن» ویژه که نشان‌دهنده برائت و دوری جستن و فاصله گرفتن از تمام ستم‌گران و تضييع کنندگان حق محمد و آل محمد و مباشران قتل حسین بن علی علیه‌السلام و مقدم داشتن این لعن بر سلام که در هر بار نیز سه مرتبه واژه «لعن» تکرار می‌گردد که در مجموع ۳۳۴ بار لعن صریح و برائت در ذهن زیارت کننده با این زیارت آمیخته می‌شود. که گویای امری مهم و ضروری در جهت فاصله گرفتن از تمام عوامل ستم، ستم‌گری و ستم‌گران می‌باشد.

۶. حداقل ده بار سلام بر حسین بن علی علیه‌السلام با عناوین بسیار تأثیر گذار بر فکر و روان زیارت کننده دیده می‌شود، مانند:

السلام عليك يا ابا عبدالله، السلام عليك يا ابن رسول الله، السلام عليك يا ابن أمير المؤمنين وابن سيد الوصيين، السلام عليك يا ابن فاطمة سيدة نساء العالمين، السلام عليك يا ثار الله و ابن ثاره والوتر الموتور.

و آن‌گاه تکرار این سلام در تمام متن زیارت و پرداختن به سلام ویژه به تعداد صد بار و در هر بار سه «سلام» بر حسین و یاران حسین و فرزندان حسین، به تعمیق ارتباط و ایجاد احساسی ویژه و نشان دهنده وابستگی کامل به امام شهیدان می‌انجامد که در هیچ زیارت دیگری دیده نمی‌شود.

۷. در این زیارت بعضی از کلید واژه‌های مهم با اندکی تفاوت حداقل هر کدام دو

بار تکرار می‌شود، مانند:

اتقرب إلى الله و إلى رسوله... بموالاتك وبالبراءة ممن قاتلك؛
به سوی خدا و رسول خدا و ... نزدیک می‌شوم، و این نزدیک شدن با موالات
و دوستی تو و برائت از دشمنان و قاتلان تو انجام می‌گیرد.
أن يجعلني معكم في الدنيا والآخرة؛

خدا مرا با شما قرار دهد. هم در دنیا و هم در آخرت.
اللهم اجعل محياي محيا محمد وآل محمد ومماتي ممات محمد وآل
محمد

خدایا زندگی مرا هم‌چون زندگی محمد و آل محمد و مرگ مرا هم‌چون مرگ
محمد و آل محمد قرار بده.

أن يثبت لي عندكم قدم صدق في الدنيا والآخرة؛
و مرا نزد شما جایگاهی پایدار در دنیا و آخرت مرحمت فرماید.
اللهم لك الحمد حمد الشاكرين لك على مصابهم؛
خدایا تو را سپاس می‌گویم همانند سپاس‌گزاران و شاكران بر مصیبت
بزرگشان.

ستایش و سپاس بر این مصیبت بسیار بزرگ، انسان زیارت‌کننده را به مقامی والا
می‌برد و او را در تحمل مصیبت‌ها پایدار و استوار و ثابت قدم می‌سازد. تمام این
خواسته‌ها در آماده‌سازی برای فداکاری و جان‌بازی برای دین خدا به انسان نیرو
می‌بخشد و او را برای یاری امام مهدی عج در حال آماده‌باش در می‌آورد.

ج) آموزه مهدویت در زیارت عاشورای حسینی

۸. در این زیارت به طور ویژه دو بار در متن زیارت و یک بار در متن حاشیه‌ای
زیارت به خون‌خواهی حسین و یاران و فرزندان او در رکاب امام زمان توجه ویژه
داده شده است:

وجعلنا و اياكم من الطالبين بشاره مع وليه الإمام المهدي من
آل محمد عج

آمدن این آموزه در متن زیارت و در عبارت‌های پیرامون این زیارت در روز
عاشورا هنگامی که مؤمنان هم‌دیگر را تسلیت می‌دهند، چه مفهوم و معنایی دارد؟

و نیز نشر و ترویج و تحکیم این آموزه در رفتار روزانه مؤمنان چه پیامی برای ما دارد؟

در سه عبارت وارد شده در این زیارت چنین می‌خوانیم:

فَأَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِي أَكْرَمَ مَقَامَكَ وَأَكْرَمَنِي بِكَ أَنْ يَرْزُقَنِي طَلَبَ شَارِكٍ
مَعَ إِمَامٍ مَنصُورٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ ﷺ؛

حالا که این مصیبت بسیار بزرگ بر من وارد شده است و تمام مسلمین و بر اهل آسمان و زمین سنگینی کرده است از خدا می‌خواهم به خاطر جایگاه بسیار بلندی که نزد او داری و به سبب تو به من کرامت داده است، خون‌خواهی خون ترا به من روزی دهد، آن‌هم با رهبری پیروز و منصور و یاری شده از اهل بیت محمد ﷺ.

فَأَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِي أَكْرَمَنِي بِمَعْرِفَتِكُمْ وَمَعْرِفَةَ أَوْلِيَاءِكُمْ وَرِزْقَنِي الْبِرَاءَةَ مِنْ أَعْدَائِكُمْ أَنْ يَجْعَلَنِي مَعَكُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَنْ يَثْبِتَ لِي عِنْدَكُمْ قَدَمَ صَدَقٍ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَأَسْأَلُهُ أَنْ يَبْلُغَنِي الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَأَنْ يَرْزُقَنِي طَلَبَ ثَارِي مَعَ إِمَامٍ هَدَى ظَاهِرًا نَاطِقًا بِالْحَقِّ مِنْكُمْ؛
از خدایی که معرفت و شناخت شما و دوستان شما را به من کرامت کرده و برائت از دشمنان‌تان را به من روزی داده، می‌خواهم که مرا همراه با شما در دنیا و آخرت قرار دهد، و مرا در محبت و یاری شما استوار گرداند، و جایگاه مستحکم و پایداری در محبت و دوستی و نصرت شما به من عطا کند، و از او می‌خواهم که مرا به مقام ستوده شده در نزد او برساند، و با اسامی از اهل بیت محمد ﷺ که امامی هدایت‌کننده و رهبری آشکار و حق‌خواه و حق‌گو باشد، به من توفیق دهد که حق شما و خون شما را که خون من هم می‌باشد مطالبه نمایم. و در این حق‌شناسی شریک او باشم.

وَجَعَلْنَا وَإِيَّاكُمْ مِنَ الظَّالِمِينَ بِشَارِهِ مَعَ وَلِيِّهِ الْإِمَامِ الْمَهْدِيِّ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ؛

خداوند ما را با شما از خونخواهان حسین بن علی در معیت و همراهی ولی او، که امام مهدی از آل محمد است، قرار دهد.

این عبارت را شیعیان و دوست‌داران حسین در روز عاشورا به هم‌دیگر تذکر می‌دهند و شعار خود قرار می‌دهند.

۹. می‌دانیم که خواندن این زیارت در هر روز مورد سفارش بوده و به روز عاشورا اختصاص ندارد.

اگر هر روز ما عاشورا باشد و زیارت عاشورا ورد زبان مؤمنان قرار گیرد، چه مفاهیمی پر ارج و عظیم در تار و پود وجود او کاشته می‌شود؟ این جاست که زیارت عاشورا یک پل عظیم ارتباطی میان محمد خاتم انبیا صلی الله علیه و آله و محمد خاتم اوصیا علیه السلام برقرار می‌نماید، و زمینه‌های یاری در مهدی یاوران شکوفا می‌گردد، و مقدمات ظهور در وجود مؤمنان به امام مهدی و بذرهای نهفته در دلشان آبیاری می‌شود، و دکترین مهدویت حرکتی پویا و تکاملی مستمر و تأثیر غیر قابل وصف منحصر به فرد پیدا می‌کند.

توجه ویژه به یاران و دوست‌داران اهل بیت بسیار قابل تأمل است که خود مقاله ای جداگانه می‌طلبد و نقشی بسزا در زمینه سازی برای تحقق آرمان مهدویت دارد. ۱۰. در دعای ندبه نیز با جمله «أین الطالب بدم المقتول بکربلا» قیام مهدی آل محمد را تجلی پیروزی قیام حسینی می‌دانند، و با خاستگاهی چون قیام حسین بن علی و شعاری جان‌گداز و مصیبتی بسیار بزرگ در تاریخ بشریت، این نهضت عظیم امام مهدی علیه السلام را به حرکت در می‌آورد، و جنب و جوش ویژه ای در یاران مهدی و فرزند رشید حسین بن علی به وجود می‌آورد، تا تمام پایه‌های ستم‌گری را در طول و عرض زمین از بن برکنند.

إِنَّ مَا تَضَمَّنَتْهُ زِيَارَةُ عَاشُورَاءَ مِنَ التَّوَكُّلِ لِأَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَالتَّبَرُّيِّ مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ، وَالسَّلَامِ عَلَى الْحُسَيْنِ وَأَنْبِيَائِهِ وَأَصْحَابِهِ وَاللَّعْنِ لِأَعْدَائِهِمْ، وَالسَّلَامِ لِمَنْ سَالَمَهُمْ وَالحَرْبِ لِمَنْ حَارَبَهُمْ، وَمَا تَضَمَّنَتْهُ مِنْ طَلْبِ الثَّبَاتِ وَالاسْتِقَامَةِ فِي إِحْقَاقِ الْحَقِّ وَإِبْطَالِ الْبَاطِلِ، وَإِظْهَارِ التَّنْفِرِ وَالانْتِزَاجِ مَنْ أَسَّسَ أَسَاسَ الظُّلْمِ عَلَى أَهْلِ الْبَيْتِ عليهم السلام وَمَنْ بَاشَرَ قَتْلَهُمْ وَأَعَانَ عَلَيْهِ عَلَى مَدَى الْأَجْبَالِ تَجْعَلُ مِنَ الزَّائِرِ ثَائِرًا وَأَعْيَابًا مُنْتَظِرًا وَمُنْتَصِرًا لِلْحَقِّ وَأَهْلِ الْحَقِّ عَلَى الدَّوَامِ بِقِيَادَةِ الْإِمَامِ الْمَهْدِيِّ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله، وَتَصْنَعُ مِنَ الْاِعْتِقَادِ بِالْإِمَامِ الْمَهْدِيِّ علیه السلام وَقَضِيَّتِهِ وَاقْعًا حَيًّا يَهْيِئُ الْأَرْضِيَّةَ اللَّازِمَةَ لِدَوْلَةِ الْإِمَامِ الْمَهْدِيِّ وَثَوْرَتَهُ الَّتِي سَوْفَ يَقُودُهَا مِنْ أَجْلِ الْعَدْلِ وَالسَّلَامِ.

.....